

NRC zaterdag 26/1/2019

L. 19

Kunst op reis

Waar leefden kunstenaars? Op reis naar de plekken waar zij hun stempel drukten. Deze week **het Pajottenland** van Bruegel.

FOTO'S RENIE VAN DER PUTTE

Bruegel reproducties langs de Bruegelwandelingroute

Op het kleine kerkhof van Sint-Anna-Pede, een gehucht onder de rook van Brussel, staat een groot paneel met daarop een reproductie van een van Pieter Bruegels bekendste schilderijen, *De parabel der blinden* (1568, Museo di Capodimonte, Napels). Je ziet meteen dat de kerk op het schilderij de dorpskerk is van Sint-Anna-Pede.

'Bruegel wandelpad', staat op het zeshoekige bordje aan de voet van het smalle pad, dat vanaf het kerkhof de heuvel opvoert. Na vijfhonderd meter staat langs het pad een tweede paneel, met daarop *De terugkeer van de Kudde* (1565, Kunsthistorisches Museum, Wenen). Ook op dit werk herken je meteen de kerk van Sint-Anna-Pede. Tussen de kale takken van de bomen schemert de kerktoeren. Verderop komt de wandelaar de kerk van Sint-Anna-Pede nog een keer tegen. Want ook op het schilderij *De oogst* (1565, Metropolitan Museum of Art, New York) staat de kerk afgebeeld.

Het feit dat Pieter Bruegel (1525? -1569) dit jaar 450 jaar geleden stierf, is vooral in Vlaanderen en Brussel, waar de geniale schilder lang woonde, aangegrepen voor tientallen Bruegelmanifestaties. Er worden Bruegelmaaltijden, zottekapsfeesten en Dulle Grietoptochten georganiseerd. En door het glooiende Pajottenland ten zuiden van Brussel heeft de gemeente Dilbeek een Bruegelwandelingroute en een Bruegelfietstocht uitgezet. De wandeling is acht kilometer lang, die doen wij, de fietstocht ruim veertig kilometer.

De wandelingroute voert over smalle wandelpaden en rustige landwegen, door een vriendelijk, groen landschap. Met heggen omzoomde velden bieden hier en daar doorkijkjes op korenvelden en weides met grazende koeien. Op elf plekken onderweg kom je reproducties van schilderijen tegen.

Al wandelend ontdek je zo een landschap dat Pieter Bruegel blijkbaar zo vaak heeft gezien, dat allerlei elementen daaruit terugkeren in zijn schilderijen. Zijn op het eerste gezicht imaginaire, Italiaans aandoende landschappen, krijgen hier opeens iets vertrouwds. Zo herken je onmiddellijk de kerk van Itterbeek: ook die staat afgebeeld op het schilderij *De oogst*.

Halverwege de wandeling staat een paneel met *De boerenbruiloft*, (1568, Kunsthistorisches Museum, Wenen). Het vrolijke en boerse tafereel speelt zich af op de binnenplaats van een herberg. De schuur waartegenover het paneel met de reproductie staat, is wat er nog van deze herberg rest. Op de binnenplaats waar ooit de boeren hun feestje vierden, staan nu twee half verroeste opklapstoeltjes. Het lijken de restanten van het feest.

Wat minder duidelijk herkenbaar, maar wie goed om zich heen kijkt zal toch de gelijkenis ontdekken, is de watermolen van Sint-Gertrudis-Pede. Deze molen, de enige in zijn soort in de wijde omgeving van Brussel, staat afgebeeld op *De ekster op de galg* (1568, Hessisches Landesmuseum, Darmstadt). Van het molencomplex dat Bruegel schilderde, links onder in beeld op het schilderij, is nu alleen het vervallen hoofdgebouw met het grote rad nog te bewonderen. Volgens het informatiebord - alleen de fietsroute komt hierlangs - wordt het hele complex dit jaar gerestaureerd.

Joost Vermeulen

Zowel de wandel- als de fietstocht begint (en eindigt) in Sint-Anna-Pede. Bij de kerk is voldoende parkeergelegenheid. Vanaf Brussel Centraal kun je de trein nemen naar Itterbeek en bij de kerk de wandeling oppikken. De route is te downloaden via toerismevlaamsbrabant.be.